

PALONGĒŠKĒ PASAKUO

ANDRIEKUTĒS REGINAS (G. 1933 M. PALONGUO) PASAKUOJĒMA OŽRAŠĒ ĒR IŠĪFRAVA SUNGAILIENĒ LORETA 2007 M.

IŠ KOR PALONGA?

PALONGUOS VARDĀ KILMIĒS AIŠKĒNĒMS LIAUDĒŠKĀ

Palonguos „Mieguvuos” ansamblietē. Portēgrapējē iš „Mieguvuos” arkīva

Palonga, iš kor Palonga?.. Pu longo. Ra-si pu longo. A žēnā, aš tēp atsémēno, kad ir ē dabar nomāliu tuokiū, katrēi ir ožpostītē. Jau kuopas, jog anuos ēn, anuos nestuov vēituo. Jou tēn anas pēn, jou anas tvarka, jou tuos kuopas prapol. Pas mūsa kuopu neblēka – vēskū nulaižē kiaurā. Jog viejou rēk tiktā už kuo nuors užsēkēbtē ē uns trauk iš tēn lauk vēskū. Jēgo jūra pasiunt ē kriuk kap devīnē velnē, tuos bangas ēr atēs lig pat kronta, jēgo truobalē stuoviejē če pat. Vo žvejū tēp ē bova, ka tuolēj nerēktom vēlktē nieka. Če rēk tinklus džiuovintē, če rēk ūdas kabintē, če rēk, ka gērdiejēs, apēnt ētē i tou jūra, ka tuolēj baldēs neštē nerēktom, vo ta tēp ē bova. Mon išveiz, ka ta ī švēnta teisībē. Kap pu longo, tēp tuos bangas ē plakies, jau če pat, vēsā netuolēj. Juk kētē ē palēka tas truobas ēr išējē tuoliau, bējuojē bagiventē – nežēnā, kumet pasios ta jūra.

PALONGA – SVIETA PABONGA

Īr sakuoms: Palonga – svieta pabonga. Bet istuorējēs če nikuokiuos nier. Jug ka liuob atvažious žmuoniū daug, kap par atlaidus, par Ruoka, no i kū – atējē, kū bažničiuo atlēkē, paskiau i sava gaspadas nuējē, pri sava vēžēma prēsētāisē, dainiava ēr išgierē. Ē kū, ē kū – ē paskiau – i jūra maudītēis. Vo kor to tuoliau banuēsi – kēik isibrēdā, tēik. Juk baimē jem. Jēgo dar rogpjūtē miesis jau būn, tā jūra kartās ē pasiunt, ē šiuo, ē tuo. No, bēški isibrēsi, no jē da so kuokio laivelio paplauksi, ē gala vēs tēik nier. Žēmēs nier matītē. Ta Palonga tuo svieta pabonga ēr ir. Vo tas sviets tēp ē tebova – tuoks, kēik akis mata.

JŪRAS ŽADS

Tēp kad žvejis ēr klausuos, kor ir žads. Jūras žads, kor jūra uoš. Vo klausītēis rēk tēp: atēk nu Vitauta gatvēs jau lig Mairuonē, atsēstuok ē klausikēs. Aha... Už pu šakšinio, po Bērotēs kalno – nieka gera nelauk, būs vies, būs lītos, jau sios. Dā i mienēsi pasēveiz – aha, jē jauns mienou, keisēs pagada. Vo jēgo uoš po Naglē kalno, tā jau ramē, jau galies ētē ēr i jūra, ēr nusistuvies pagada ēlgiau. Vo kad ūž tēis vēdorio, toukart rēk klausītēis ē dā klausītēis. Ē pu valonduos, ē pu dvijū. Klausītēis ontra valonda dēinuos. Jēgo dēinuos laikē tas vēskas vikst. Vo Palonguo vēsumet vēsē viejē, vēsas pagadas keitas ontra valonda dēinuos a naktēis, naveizont.

APLE VIEJUS

Īr sakuoms, ka tol žvejis pajiedēs, kol anuo kelnēs šlapēs. Kētēp sakont, kol iēt i jūra. Vēskas priklausa nu tuo, a gal iētē i jūra. Žvejis nējē i jūra, žvejis biega, išbiega. Ē ka grīžt ēš jūras, nesaka, ka parplauk, saka, parēn, parbieg.

Bova viejē, so katrās galiejē ētē, so katrās negaliejē. Pērma liuob išētē iš vakara so tinklās. Rīta meta trauks tus tinklus, ē veizies, a nesoviele i kuoki kedāli. Jē gal lēngvē pajimtē, jē vies būs gers, ēs i jūra.

Vo tēi viejē bova tuokēi. Ēš pētū pūtē lau-nagis. Šēlts bova, bet uns neēlgā liuob laikītēis. Če ī gairsū vies, tuoks, katrus galiejē pri-darītē dēdliū eibiu, ēlgā ē nepūsdams.

Vo vēsē viejē ējē pu laikruodio. Pu lau-nagē ējē šakšinis – ēš pētū vakarū. Vo tas ir jau no Bērotēs kalna. Na tēik ons ir šalts, kēik ons ir pasiotēs, pēkts. Kēik ons liuob pūstē, kū uns liuob darītē!.. Ons liuob nenu-stuos, ēlgā pūs, bet tas ēlgoms tuoks, ka ontra valonga dēinuos a naktēis jims ē pasēkeis tas vies. Tēp jau ir. Tā so šakšēnio i

jūra – a ni tu Dēivē, ni ēš tuola, ni vēns.

Paskiau – jūrinis vies. Tas ir vakarēnis, uns ēlgā nelaikuos. Vasaras laikē ons atnēs šēlta vondini. Jēgo tas jūrinis iš šakšēnē ir išējēs, tā jūra dā dēdlē bangou, grētā neno-sēspakajē, bet tas vies nabie tuoks pēkts, kap tas šakšinis. Vo jēgo jūrinis ištikst suominie (tas ir šiaurēs vakarū), tā toukartās nusistuov jau ēlgiau gera pagada. Žvejē so tou liuob miegtē ētē i jūra, daugiausē vasaras laikē – tas vies pēkta nedara. Bēt rodēnis laikē ons ir bjauros.

Kā pasiunt suominis pūstē, šiaurēs vakarū, tā negali žēnuotē, kumet uns baigs. Anam nesvarbo ni ontra valonda dēinuos, ni naktēis – doudas kap pēkta dvasē. Aba liuob sakītē: „Viejou pati pabiega“. Tā jau šakšiniou vēsumet liuob primestē: „No va, viejou pati pabiega, tā uns tēik draskuos“. Suominis daugiau rodēni pot.

Vo pu suomēnē ēn šiaurinis. Tas ir žēimuos vies, ons ir šalts. Vo kad uns išēt i žiemeli, vo tas ir šiaurēs rītū vies, tā tas ir sēbērinis, ēš pasiotēma šalts. So tou žiemelio vēsē šaltē parēt, ē nutikst, kumet jau tuoras trat, kēik tatā šalts ons gal būtē.

Paskiau – jau rītū vies, aušrinis. Jēgo ons pot žēima, ēlgā nesēlaika, grēta persēmet tuoliau, biegs iš tuos posēs. Ištikst, ruoduos, ni kuokē viejē nabie. Bet aušrinis vasaras laikē kumet užpot, vēsa šēlta vondini ēš jūras atem. Jūruo gal būtē šēltiauis vondou, tik užēn aušrinis, a gērdiejēs, prapol vēskas. Ruoduos tēktā vakar dēina jūra bova šēltiausē, šēndēin – kuojēs gel. Ons nu-pot vēsa tou šēlta vondēni, vēskou permai-ša – parēt šalts vondou.

Vo po tuo aušrēnē – uožinis, tas nu bažničēs. Vo tas ir pasiotēs. Ons ir šēlts, bet so tou ē Palonga nudegē, ons ē pušina ēšlau-žē, pridarē vēsuokiū eibiu. Ka gērdiejēs, tēp nu žmuogaus augoma pošis nolauž ē susok i groužta. Uožinis gal isisiūboubtē, isisiostē. Vo pu anuo – apēnt lau-nagis, ē vēskas ož gala.